

Fokus Finland

3 × Aho & Soldan – en fotosläkts berättelse

Kohteena Suomi

3 × Aho & Soldan – valokuvasuven tarina

Focus Finland

3 × Aho & Soldan – A Cultural Family's Story

Liljevalchs

Det är med stor glädje som Liljevalchs och Stockholms stad harangerar 100-årsjubilerande Finland genom att i en elegant paviljong på Armémuseums gård presentera finskt fotografi från 1920- till 1960-tal.

I fokus står tre pionjärer inom finskt foto och dokumentärfilm från en och samma kultursläkt: Heikki Aho och Björn Soldan samt Claire Aho, och med dem tas vi med på en resa i framväxten av en nation. På utställningen finns drygt 120 fotografier av högsta internationella klass och genom dessa får vi en inblick i vårt speciella nordiska ljus och, i Claire Ahos fall, ett överraskande kompositionellt skämtlynne mitt i mode- och reklamvärlden. Utställningen är alltså osedvanligt rik och omspanner nedslag i stad och land, jordbruk och industri, personer och ting. Väl bekomme!

Jag vill från Liljevalchs sida rikta ett varmt tack till eldsjälén Jussi Brofeldt vars insikter kring sin släkts historia och material varit en ovärderlig grund i arbetet med utställningen. Därtill ett varmt tack till Armémuseum, Carl Zarmen och Peter Zander, som varit oss behjälpliga i stort och smått i vår strävan att, trots grundförstärkning av eget hus, genomföra detta viktiga projekt.

Väl mött under sommaren 2017 – en sommar med finska fotografiska förtecken och som i Liljevalchs fall avslutas först 10 september i och med att denna utställning stänger.

Mårten Castenfors
Chef Liljevalchs

Liljevalchsilla ja Tukholman kaupungilla on ilo juhlistaa Suomen 100-vuotista itsenäisyyttä Tukholman armeijamuseon tyylikkäässä paviljongissa esitettävässä näyttelyssä, joka kuvaa suomalaista valokuvaustaidetta 1920-luvulta 1960-luvulle.

Näyttelyn keskipisteessä ovat suomalaisen valokuvauksen ja dokumenttielokuva-alan kolme edelläkävijää, jotka varttuivat samassa kulttuurisuvussa: Heikki Aho, Björn Soldan ja Claire Aho vievät mukanaan matkalle seuraamaan kansakunnan kehittymistä. Näyttelyssä on yli 120 valokuvaa, jotka edustavat kansainvälistä huipputasoa. Kuvissa nähdään välähdyksiä Pohjoismaille tyypillisestä erityisestä valosta ja Claire Ahon tapauksessa myös yllättävän leikkimielisiä asetelmia muoti- ja mainosmaailman pyörteistä. Ainutlaatuisen monipuolinen näyttely kuvaa kaupunki- ja maaseutuelämää, maataloutta ja teollisuutta sekä ihmisiä ja esineitä. Tervetuloa!

Haluan kiittää Liljevalchsin puolesta erityisesti tulisieluista Jussi Brofeldtiä, joka on tarjonnut korvaamattoman arvokasta tietoa sukunsa historiasta ja tuotannosta näyttelyn mahdollistamiseksi. Kiitoksen ansaitsevat myös Tukholman armeijamuseo, Carl Zarmen ja Peter Zander, jotka auttoivat meitä tämän tärkeän projektin pienissä ja suurissa vaiheissa, vaikka talon perustusten vahvistaminen oli käynnissä.

Tapaamme kesällä 2017 suomalaisten valokuvien merkeissä näyttelyssä, joka pysyy avoinna Liljevalchsissa 10. syyskuuta asti.

Mårten Castenfors
Liljevalchsin johtaja

It is with great pride and pleasure that Liljevalchs and the City of Stockholm celebrate the centenary of Finland with an exhibition of Finnish photography from the 1920s to the 1960s in an elegant pavilion in the courtyard of the Armémuseum, Stockholm.

The focus is on three pioneers of Finnish photography and documentary film from the same cultural family. Heikki Aho, Björn Soldan and Claire Aho take us on a journey following the growth of a nation. On display are more than 120 photographs of the highest international standard, providing us with a glimpse of our special Nordic light and, in the case of Claire Aho, a surprisingly playful compositional mood from the epicentre of the world of fashion and advertising. Accordingly, the exhibition is unusually rich and encompasses images of urban and rural contexts, agriculture and industry, people and objects. We bid you welcome.

On behalf of Liljevalchs I would like to extend a warm thank you to Jussi Brofeldt whose enthusiasm and insights into his family history and records have been an invaluable source in the work with the exhibition. In addition, a warm thank you to the Armémuseum, Carl Zarmen and Peter Zander who have been of immense assistance in matters great and small in our quest to implement this important project, despite reinforcing the foundations of our own building.

Welcome during the summer of 2017 – a summer with Finnish photographic overtones and for Liljevalchs a summer that will not end until 10 September, when the exhibition closes.

Mårten Castenfors
Director, Liljevalchs

Fokus Finland

3 x Aho & Soldan – en fotosläkts berättelse

Liljevalchs sommarutställning bjuder på finskt foto från 1920- till 1960-tal. Det är tre pionjärer inom foto och dokumentärfilm från samma kultursläkt: Heikki Aho och Björn Soldan samt Heikkis dotter Claire Aho.

Heikki Aho (1895–1961) och Björn Soldan (1902–1953) var halvbröder. Heikki var son till bildkonstnären Venny Soldan-Brofeldt och författaren Juhani Aho. Björn Soldan föddes ur Juhanis förhållande med Vennys syster Tilly och blev senare fosterson i familjen. Venny Soldan-Brofeldt var en stark uppfostrare och kulturpersonlighet; hon fick båda pojkarna att börja studera på hög nivå i Tyskland och hennes fotointresse fördes vidare till dem. Också sondottern Claire Aho (1925–2015) har vittnat om farmoderns stora betydelse och inspiration när det gällde yrkesvalet.

Heikki Aho och Björn Soldan var föregångare inom dokumentärfilm och grundade 1924 filmproduktionsbolaget Aho & Soldan. Aho var ingenjör i grunden och specialist på efterbehandling av bilder, Soldan var kameravirtuos utbildad vid Münchens filmhögskola, och deras fotografiska stil byggde på avancerad bildteknik.

Aho och Soldan börjar sitt arbete i en ung nation, självständig sedan bara några år och fortfarande sökande efter sin väg. De filmar impressionistiskt naturen, hav och skogar men går sedan vidare till att skildra industrialiseringen och framväxten av ett nytt samhälle. Bilder av ett jordbruk som ännu vilar mer på människor än maskiner, av mäktig vattenkraft som ska tämjas, av fabriksarbete bland tunga maskindelar. Också kulturen finns här: nationaltonsättaren Sibelius ogillade att bli fotograferad men Heikki Aho och Björn Soldan fick göra dokumentärer om och med honom både 1927 och 1945.

Uppväxta i Helsingfors berättar de båda fotograferna också i sina bilder om stadens förvandling, i en tid före urbanisering och bilism, en tid som mörknar alltmer, fram till de sovjetiska bomberna över huvudstaden i november 1939 och vinterkriget.

Firma Aho & Soldan producerade över 400 dokumentärfilmer i sitt arbete att skildra Finland och blev två av de mest inflytelserika skaparna av den moderna Finlandsbilden.

Björn Soldan avled 1953 så bilderna från 1950-talet har i huvudsak tagits av Heikki Aho och hans dotter Claire som tillsammans arbetade för att utveckla tekniken i färgfotografering. 1950-talet är en tid av återuppbyggnad och oskuldsfullhet. Helsingfors är en växande stad men fortfarande med lantlig prägel. Bostäderna är små och omoderna, spårvagnarna går fullastade och i skolorna trängs efterkrigstidens stora årskullar.

Claire Aho anslöt sig till produktionsbolaget i slutet av 1940-talet och var enda kvinnliga filmfotograf som dokumenterade sommar-OS i Helsingfors 1952. Hon grundade sin egen fotostudio och var en pionjär inom färgfotografi. På 1950- och 1960-talen blev hon mycket populär som mode- och reklamfotograf och var ofta anlita för tidskriftsomslag. Hennes bilder hade både starka färger och sinnrika former, humor och uppfinningsrika detaljer. Med blänkande kylskåp och bulliga tv-apparater lyser de av framtidstro och optimism.

Claire Aho fotograferade gärna sin hemstad och 1968 inbjöds hon att representera Finland i en utställning som presenterade de nordiska huvudstäderna i Kiel. I dessa bilder finns inte så mycket av det mytiska proteståret 68, utan hon ger oss snarare vardagens dofter från Salutorget och ljudet från nybyggen. De äldre minns fortfarande tyngden av krigsåren medan de yngre har blicken riktad mot framtiden.

Kohteena Suomi

3 x Aho & Soldan – valokuvasuuvun tarina

Liljevalchsin kesänäyttelyssä nähdään suomalaisia valokuvia 1920-luvulta 1960-luvulle asti. Teokset on kuvannut kolme valokuvauksen ja dokumenttielokuva-alan edelläkävijää samasta kulttuurisuuvusta: Heikki Aho, Björn Soldan ja Heikin tytär Claire Aho.

Heikki Aho (1895–1961) ja Björn Soldan (1902–1953) olivat velipuolia. Heikki oli kuvataiteilija Venny Soldan-Brofeldtin ja kirjailija Juhani Ahon poika. Björn Soldan syntyi Juhaniin suhteesta Vennyn Tilly-sisaren kanssa, ja hänet päätettiin kasvattaa perheen ottolapsena. Venny Soldan-Brofeldt oli vahva kasvattaja ja kulttuuripersoona: hän sai molemmat pojat opiskelemaan korkeatasoisiin oppilaitoksiin Saksassa, ja pojat perivät Vennyn kiinnostuksen valokuvaukseen. Pojantytär Claire Aho (1925–2015) korosti myös isoäitinsä suurta merkitystä ja inspiraatiota omaan ammatinvalintaansa.

Heikki Aho ja Björn Soldan olivat dokumenttielokuva-alan edelläkävijöitä, jotka perustivat elokuvatuotantoyhtiön Aho & Soldan vuonna 1924. Aho oli pohjakoulutukseltaan insinööri ja erikoistunut kuvien jälkikäsitteilyyn. Soldan oli puolestaan Münchenin elokuvakoulusta valmistunut kameravirtuosi. Veljesten kuvaustyyli perustuikin edistyneeseen kuvatekniikkaan.

Aho ja Soldan aloittivat uransa nuorena kansakunnassa, joka oli ollut itsenäinen vasta muutaman vuoden ajan ja joka etsi vielä omaa tietään. He kuvasivat aluksi impressionismin hengessä luontoa, merta ja metsiä, mutta myöhemmin erityisesti teollistumista ja uuden yhteiskunnan kehittymistä. Kuvissa näkyy maatila, joka toimii vielä ihmisten eikä koneiden ehdoilla, mahtipontisen vesivoiman kesyttämistä ja tehdastyöskentelyä painavien koneiden parissa. Kulttuuri on myös edustettuna: kansallissäveltäjä Sibelius ei pitänyt valokuvattavana olemisesta, mutta Heikki Aho ja Björn Soldan saivat kuvata häntä dokumentteja varten vuosina 1927 ja 1945.

Helsingissä varttuneet valokuvaajat kertovat kuvissaan myös kaupungin muutoksesta ennen kaupungistumista ja autoilun yleistymistä – alati synkkenevänä aikana, joka johti Neuvostoliiton pommeihin pääkaupungin yllä marraskuussa 1939 ja talvisotaan.

Aho & Soldan kuvasivat Suomea ja tuottivat yli 400 dokumenttielokuvaa, joiden ansiosta heistä tuli modernin Suomi-kuvan vaikutusvaltaisimpia tekijöitä.

Björn Soldan menehtyi vuonna 1953, joten 1950-luku valokuvat ovat enimmäkseen Heikki Ahon ja hänen tyttärensä Clairen ottamia. Isä ja tytär kehittivät värivalokuvauksessa käytettävää tekniikkaa yhdessä. 50-luku oli uudelleenrakennuksen ja viattomuuden aikaa. Helsingin kaupunki jatkoi kasvamistaan, mutta maaseudun henki oli yhä läsnä. Asunnot olivat pieniä ja vanhanaikaisia, raitiovaunut kulkivat ääriään myöten täynnä, ja koulut olivat sotien jälkeisten suurten ikäluokkien kansoittamia.

Claire Aho liittyi tuotantoyhtiöön 1940-luvun lopussa ja oli ainoa naispuolinen kuvaaja, joka ikuisti vuoden 1952 kesäolympialaisten tapahtumia Helsingissä. Perustettuaan oman valokuvausstudionsa Clairesta tuli värivalokuvauksen uranuurtaja. Claire oli erittäin suosittu muoti- ja mainoskuvaaja 1950- ja 1960-luvuilla, jolloin hän oli monien lehtien kansikuvien luottokuvaaja. Clairen kuvissa näkyy vahvoja värejä ja kekseliäitä muotoja, huumoria sekä nokkelia yksityiskohtia. Kuvien kiiltävät jääkaapit ja pulleet televisiot kertovat luottamuksesta tulevaisuuteen ja optimismista.

Claire Aho valokuvasi kotikaupunkiaan mielellään, ja vuonna 1968 hänet kutsuttiin edustamaan Suomea pohjoismaisia pääkaupunkeja esittelevään näyttelyyn Kieliin. Kuvissa ei nähdä paljoakaan legendaarisesta protestivuodesta 1968, vaan lähinnä arjen tuoksua Kauppatorilla ja uuden rakentamisen ääniä. Vanhemmat henkilöt muistivat vielä raskaat sotavuodet, mutta nuorten katse kohdistui tulevaisuuteen.

Focus Finland

3 x Aho & Soldan – A Cultural Family's Story

Liljevalchs' summer exhibition presents Finnish photography from the 1920s to the 1960s, featuring three pioneers of photography and documentary film from the same cultural family: Heikki Aho, Björn Soldan and Heikki's daughter Claire Aho.

Heikki Aho (1895–1961) and Björn Soldan (1902–1953) were half brothers. Heikki was the son of artist Venny Soldan-Brofeldt and writer Juhani Aho. Björn Soldan was the fruit of Juhani's relationship with Venny's sister Tilly and was later fostered by the family. Venny Soldan-Brofeldt was a strong educator and cultural personality, who encouraged her sons to pursue advanced studies in Germany and passed on her interest in photography to them. Her granddaughter Claire Aho (1925–2015) has also testified to her grandmother's importance and inspiration in her choice of career.

Pioneers of documentary film making, Heikki Aho and Björn Soldan founded the film production company Aho & Soldan in 1924. Aho was originally an engineer and a specialist in post-processing images, Soldan was a camera virtuoso educated at the University of Television and Film in Munich and their photographic style was based on advanced image technology.

Aho and Soldan began their work in a nation that had been independent for only a few years and was still searching for its own way forward. They produced impressionistic films of nature, oceans and forests and later went on to depict the industrialisation and the emergence of a new society, creating images of farming that still relied more on people than machines, of hydropower that would be tamed, of factory workers operating heavy machinery. And culture: the national composer Sibelius disliked being photographed, however, Heikki Aho and Björn Soldan were entrusted with making documentaries with and about him in 1927 and 1945.

Brought up in Helsinki, the photographers produced images that tell the story of the city's transformation, in a time before urbanisation and motorism, a time that became increasingly dark, culminating in the Soviet bombing of the Finnish capital in November 1939 and the onset of the Winter War.

In their endeavour to depict Finland, Aho & Soldan produced more than 400 documentary films and became two of the most influential creators of the image of modern Finland.

As Björn Soldan died in 1953, the pictures from the 1950s were primarily taken by Heikki Aho and his daughter Claire who worked together to develop the technology of colour photography. The 1950s was a time of reconstruction and innocence. Helsinki was a growing city that still retained a rustic touch. The houses were small and outdated, the trams were packed and the schools were crowded with the baby boom cohorts of the post-war years.

Claire Aho, who joined the production company in the late 1940s, was the only female cinematographer to document the 1952 Summer Olympics in Helsinki. A pioneer of colour photography, she founded her own photography studio and in the 1950s and 1960s she was in high demand as a fashion and advertising photographer and was often commissioned to shoot magazine covers. Her images comprise bright colours and ingenious forms, humour and imaginative details; gleaming refrigerators and chubby television sets shine with confidence and optimism.

Claire Aho liked to photograph her hometown and in 1968 she was invited to represent Finland in an exhibition in Kiel featuring the Nordic capitals. These images do not contain so much of the mythical year of protest 1968; rather Aho evokes the everyday aromas from the Market Square and the sound of new houses being built. The elderly still remember the burden of the war years, while the younger generation looks to the future.

ETT LAND BYGGS
MAATA RAKENTAMASSA
THE GROWTH OF A NATION

ETT VÄXANDE FOLK
KASVAVA KANSAKUNTA
A BURGEONING POPULATION

HELSINGFORS I BILD
HELSINKI KUVINA
ICONIC IMAGES OF HELSINKI

MODE MED HUMOR OCH FÄRG
HAUSKAA JA VÄRIKÄSTÄ MUOTIA
FASHION WITH HUMOUR AND COLOUR

Fokus Finland
3 x Aho & Soldan
– en fotosläkts berättelse
10 juni–10 september 2017

Utställningskommissarie:
Mårten Castenfors
Utställningskoordinator:
Louise Fogelström
Utställningsassistent: Klara Nilsen
Utställningsteknisk ledning:
Mårten Åhsberg
Ljussättning: Gert-Ove Wågstam/
Thespis Light AB

Katalogredaktion: Mårten
Castenfors, Louise Fogelström,
Margaretha Schön
Grafisk form: Patric Leo
Korrektur: Olsson Diamond Text
Översättning till engelska: Olsson
Diamond Text
Översättning till finska:
Maria Norgren/Fast translator
Repro och tryck:
TMG Sthlm 2017

Liljevalchs katalog nummer 508
ISBN 978-91-86011-34-5

Liljevalchs c/o Armémuseum
Riddargatan 13, Stockholm
www.liljevalchs.se

Utställningen 3 x Aho & Soldan
har producerats i samarbete
med A & S Foto- och
Filmstiftelse sr
Helsingfors, Finland

Kohteena Suomi
3 x Aho & Soldan
– valokuvasuven tarina
10. kesäkuuta –10. syyskuuta 2017

Näyttelykuraattori:
Mårten Castenfors
Näyttelykoordinaattori:
Louise Fogelström
Näyttelyassistentti: Klara Nilsen
Näyttelyn tekninen hallinto:
Mårten Åhsberg
Valaistus: Gert-Ove Wågstam /
Thespis Light AB

Luettelon toimitus: Mårten
Castenfors, Louise Fogelström,
Margaretha Schön
Graafinen suunnittelu: Patric Leo
Korjausvedos: Olsson Diamond Text
Englanninkielinen käännös:
Olsson Diamond Text
Suomennos: Maria Norgren /
Snabböversättare Sverige AB
Kopiointi ja painatus:
TMG Sthlm 2017

Liljevalchs luettelonumero 508
ISBN 978-91-86011-34-5

Liljevalchs c/o Armémuseum
Riddargatan 13, Stockholm
www.liljevalchs.se

3 x Aho & Soldan -näyttely
on tuotettu yhteistyössä
A & S Valo- ja Elokuvasäätiö sr
Helsinki, Finland kanssa.

Focus Finland
3 x Aho & Soldan
– A Cultural Family's Story
10 June–10 September 2017

Exhibition Curator:
Mårten Castenfors
Exhibition Coordinator:
Louise Fogelström
Exhibition Assistant: Klara Nilsen
Technical Production:
Mårten Åhsberg
Lighting: Gert-Ove Wågstam/
Thespis Light AB

Catalogue Editors: Mårten
Castenfors, Louise Fogelström,
Margaretha Schön
Graphic Design: Patric Leo
Proofreading: Olsson Diamond Text
Translation to English:
Olsson Diamond Text
Translation to Finnish:
Maria Norgren/Fast translator
Repro and Printing:
TMG Sthlm 2017

Liljevalchs catalogue number 508
ISBN 978-91-86011-34-5

Liljevalchs c/o Armémuseum
Riddargatan 13, Stockholm
www.liljevalchs.se

The exhibition 3 x Aho & Soldan
has been produced in collaboration
with A & S Photo and Film
Foundation sr
Helsinki, Finland